

Lekarz weterynarii jako zawód zaufania publicznego

Joanna Helios, Wioletta Jedlecka

z Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Pojmowanie zawodu zaufania publicznego

W Polsce, w latach 90. XX wieku wiele różnych profesji zaczęło zabiegać o uzyskanie statusu zawodu zaufania publicznego. Wskazuje to na chęć zwiększenia ich własnej niezależności, która jest konieczna do dbania o interes publiczny. Przeciwnicy z kolei podkreślali, że jest to chęć zapewnienia sobie mocniejszej, monopolistycznej pozycji na rynku. Status zawodu zaufania publicznego oznacza bowiem zwiększenie kompetencji samorządu. Do zawodów zaufania publicznego zalicza się generalnie profesje wykonujące zadania o szczególnym charakterze z punktu widzenia zadań publicznych oraz troski o realizację interesu publicznego (1). Skoro warunkiem koniecznym pojęcia „zawodu zaufania publicznego” jest istnienie korporacji, która ma sprawować pieczę nad należyтым wykonywaniem zawodu dla ochrony interesu publicznego i w jego granicach, to trzeba by było na podstawie tego kryterium grupie zawodów przyporządkować też zakres form prawnych, w jakich zawody te mogą być wykonywane (2).

Samo pojęcie zawodu zaufania publicznego należy do określeń prawnych i jest swoiście polskie. Wprowadzono je do polskiego porządku prawnego ma mocy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (3). W art. 17 ust. 1 Konstytucji czytamy:

W drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należyтым wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Wskazuje się, że umieszczenie przez polskiego ustawodawcę regulacji dotyczącej zawodów zaufania społecznego w konstytucji świadczy o tym, jak dużą wagę przykładają do tej kategorii zawodów (4). Prawodawca zawarł w przywoływanym przepisie pojęcie zawodu zaufania publicznego, nie podając jednakże jego definicji legalnej. Michał Kulesza (5) uważa, że próby budowania merytorycznej definicji zawodu zaufania publicznego prowadzą donikąd. Jego zdaniem wykonywanie każdego zawodu wymaga zaufania publicznego. Nie sądzi, żeby z pojęcia „zaufanie publiczne” można było uczynić narzędzie do merytorycznego wartościowania zawodów. Prawodawca nie określił katalogu takich zawodów, nie określił też kryteriów uznawania określonych zawodów za zawody zaufania publicznego. Za kryteria takie uznaje się w literaturze zwłaszcza posiadanie wysokich kwalifikacji zawodowych (fachowych) i moralnych (nieskazitelny charakter, rękojmia prawidłowego wykonywania zawodu; 6).

Veterinary surgeon as public trust profession

Helios J., Jedlecka W., Faculty of Law, Administration and Economics, University of Wrocław

The concept of the profession of public trust is a legal concept and is a specifically Polish concept. This concept was introduced into the Polish legal order by the Constitution of the Republic of Poland from April 2, 1997. Professions of public trust are those of particular importance to the public interest. People performing professions of public trust enjoy greater trust, respect, and also have an impact on shaping public opinion. They are required to have important personal qualities and be guided by moral principles. Professional self-governments play an important role in the functioning of public trust professions. This text shows that the profession of a veterinarian is also a profession of public trust.

Keywords: the profession of public trust, public trust, professional self-government, public interest.

Istnieją różne propozycje ustalenia znaczenia pojęcia „zawodów zaufania publicznego”. Najprostsze stanowisko głosi, iż kwalifikacja określonego zawodu jako zawodu zaufania publicznego należy do ustawodawcy. To jego obowiązkiem jest umieszczenie jej wprost w przepisach prawnych. Pogląd przeciwny głosi z kolei, że pojęcia konstytucyjne są autonomiczne w odniesieniu do ustawodawstwa. To by oznaczało, że ich treść nie może być określana przez ustawodawcę. Wyrażany jest także pogląd umiarkowany wskazujący, że ustawodawca nie ma pełnej swobody kwalifikowania danych zawodów jako zawodów zaufania publicznego. Treść opisywanego pojęcia podlega wykładni ustawodawcy w sposób kontrolowany przez Trybunał Konstytucyjny. W rezultacie domniemanie konstytucyjności jest silne, a ustawodawca może tak kształtować status i reguły wykonywania poszczególnych zawodów, żeby były jak najbliższe wzorca zawodu zaufania publicznego. W taki sposób skonstruowane są np. przepisy odnoszące się do zawodów medycznych i prawnych. W związku z tym można przyjąć, że są one typowymi zawodami zaufania publicznego i mogą posłużyć do wyodrębnienia głównych cech takiego zawodu (7).

Cechy zawodu zaufania publicznego

Do cech zawodu zaufania publicznego zalicza się:

- konieczność przejścia odpowiedniej drogi do zawodu (np. specjalizacja);
- przeświadczenie, że priorytetem wykonywania zawodu nie powinna być chęć zysku;
- przynależność do samorządów zawodowych;

- szczególną doniosłość prawidłowego i zgodnego z interesem publicznym wykonywania zawodu;
- powierzanie informacji osobistych i odnoszących się do życia prywatnego osób korzystających z usług uprawiających taki zawód (w warunkach wysokiego zaufania);
- uznawanie uzyskanych informacji za tajemnicę zawodową;
- objęcie osób dysponujących tajemnicą zawodową immunitetem zwalniającym je od odpowiedzialności karnej za nieujawnienie takich informacji (w sytuacji możliwego naruszenia istotnych dóbr jednostki w razie ujawnienia tajemnicy);
- korzystanie ze świadczeń tych zawodów nierządki w przypadku niebezpieczeństwa dla dóbr jednostki o szczególnym charakterze (np. życie czy godność);
- niepodleganie regułom hierarchii urzędniczej;
- względna samodzielność wykonywania zawodu;
- istnienie sformalizowanej deontologii zawodowej i rękojmia należytego oraz zgodnego z interesem publicznym wykonywania zawodu (8).

Cechy te wywodzone są z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 2015 r. (9), ich katalog poddawany jest analizie krytycznej. Paweł Skuczyński zwraca uwagę, że nacisk przy określaniu cech zawodu zaufania publicznego kładziony jest na dwie podstawowe zasady uregulowania statusu i wykonywania tego zawodu, tj. niezależność oraz zaufanie (10). Realizacji wymienionych zasad podporządkowane są bardziej szczegółowe elementy pojęcia zawodu zaufania publicznego, jak np. tajemnica zawodowa. Zdaniem Skuczyńskiego nie można więc zakwalifikować jakiegos zawodu jako przynależnego do tej grupy zawodów, jeżeli pozbawiony jest któregoś z tych wskazanych wyżej elementów. Właściwa postawa etyczna powinna zaś przejawiać się w cechach osobowych i zachowaniach wysokiej moralnej próby, godnych i zasługujących na powszechny szacunek. Wskazuje się na nie za pomocą takich określeń, jak „nieskazitelnym charakter” i „rękojmia prawidłowego wykonywania zawodu” (11).

Zawody zaufania publicznego to więc takie, które mają szczególne znaczenie dla interesu publicznego. Przynależność do tej grupy wiąże się z pewnego rodzaju prestiżem oraz przywilejami. Osoby wykonujące takie zawody generalnie cieszą się większym zaufaniem, szacunkiem, a także mają wpływ na kształtowanie opinii publicznej. Stąd wymaga się od nich ważnych cech osobowych i kierowania się zasadami moralnymi. Doniosłą rolę w funkcjonowaniu zawodów zaufania publicznego odgrywają samorzady zawodowe (12).

Artur Trubalski, analizując cechy zawodu zaufania publicznego, pokusił się o sformułowanie następującej jego definicji:

Uregulowany w ustawie, na podstawie upoważnienia zawartego w Konstytucji RP, zawód wykonywany w ramach samorządu zawodowego i pod jego nadzorem oraz nadzorem właściwych organów władzy państwowej, w celu ochrony interesu publicznego, gdzie możliwość wykonywania zawodu jest ograniczona ze względu

na ważny interes publiczny, w celu ochrony praw i wolności innych osób (13).

W literaturze przedmiotu za traktowaniem samorządu zawodowego jako elementu koniecznego pojęcia zawodu zaufania publicznego opowiedziała się m.in. Krystyna Wojtczak, której zdaniem za zawody zaufania publicznego można uznać tylko te, dla których mogą być tworzone samorzady zawodowe sprawujące pieczę nad wykonywaniem zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony (14).

Obecnie w polskim systemie prawnym obowiązują regulacje ustawowe powołujące samorzady zawodowe następujących zawodów zaufania publicznego:

- 1) samorzady reprezentujące zawody prawnicze i związane z wykonywaniem prawa;
- 2) samorzady reprezentujące zawody medyczne i pokrewne;
- 3) samorzady reprezentujące zawody powstałe w wyniku rozwoju gospodarki rynkowej;
- 4) samorzady reprezentujące zawody związane z pełnieniem funkcji w budownictwie i w projektowaniu przestrzeni.

Do zadań samorządów zawodów zaufania publicznego należy:

- 1) reprezentowanie interesów danego zawodu wobec instytucji państwa;
- 2) nadzór nad należytym wykonywaniem zawodu przez członków korporacji, w tym dbanie o reglamentowanie dostępu do zawodu oraz prowadzenie rejestrów osób mających prawo wykonywania danego zawodu;
- 3) kształtowanie zasad i czuwanie nad etyką wykonywania zawodu, w tym ustalanie zasad deontologii zawodowej;
- 4) sprawowanie sądownictwa dyscyplinarnego wobec członków korporacji;
- 5) doskonalenie zawodowe członków korporacji i określanie programów kształcenia w danym zawodzie (15).

Joanna Smarż (16) zauważa, że należy przyjąć, iż przepisy nie muszą stanowić *expressis verbis* o zaliczeniu danego zawodu do zawodów zaufania publicznego. Ważne jest, aby z treści ustaw tworzących określony samorząd dało się wyprowadzić cechy tego zawodu jako zawodu zaufania publicznego. Ponadto, podstawą włączenia konkretnego zawodu do kategorii zawodów zaufania publicznego powinno być uznanie, że nałożenie jakichś ograniczeń nie ma na celu przyznania danej grupie zawodowej przywilejów, ale ma służyć interesowi publicznemu, zaś zakres tych ograniczeń powinien być adekwatny do ochrony tegoż interesu. Zawód zaufania publicznego to taki, w którym w szczególnym stopniu potrzebne jest zagwarantowanie zaufania usługobiorcy do świadczącego usługi. Warto w tym w miejscu odwołać się do opinii społecznej na temat zawodów zaufania społecznego (17), z której wynika, że: *Pojęcie „zawód zaufania publicznego” kojarzy się Polakom przede wszystkim z zawodem wymagającym od wykonujących go osób specjalnych standardów etycznych, moralnych oraz wysokiej jakości usług.*

Lekarz weterynarii jako zawód zaufania publicznego

Zacząć należy od konstatacji, że poza ustawą o notariacie (18), gdzie wyraźnie wskazano, że lekarz weterynarii działa jako zawód zaufania publicznego, nie ma tego rodzaju wskazań w innych ustawach. Nie można więc twierdzić, że lekarze, lekarze weterynarii, pielęgniarki czy inni niż notariusze przedstawiciele zawodów prawniczych nie wykonują zawodu zaufania publicznego. Jeśli wobec tego, jak wymaga przywoływany już art. 17 Konstytucji RP, został utworzony samorząd określonego zawodu i ustawodawca wyposażył go w uprawnienie sprawowania pieczy nad przestrzeganiem zasad wykonywania zawodu, to należy przyjąć, że członkowie tejże korporacji wykonują zawód zaufania publicznego. Kryterium bowiem przesądzającym o zaliczeniu danego zawodu w poczet zawodów zaufania publicznego jest właśnie utworzenie w drodze ustawy samorządu dla tego zawodu. Przynależność zaś do takiego samorządu ma charakter przymusowy. Skoro zatem ustawa z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (tj. Dz.U. z 2002 nr 187 poz. 1567 ze zm.) spełnia kryteria wymagane przepisem zawartym w art. 17 Konstytucji RP, to należy uznać – za judykaturą i doktryną w odniesieniu do innych zawodów, dla których ustawowo powołano samorządy zawodowe – że także zawód lekarza weterynarii jest zawodem zaufania publicznego (19).

Podkreślić należy, że zgodnie z art. 10 ustawy o zawodzie lekarza weterynarii zadania samorządu lekarsko-weterynaryjnego dotyczą zwłaszcza: sprawowania pieczy i nadzoru nad należytych oraz sumiennym wykonywaniem zawodu, ustanawiania obowiązujących lekarzy weterynarii zasad etyki i deontologii weterynaryjnej oraz dbałości o ich przestrzeganie. Samorząd ten zajmuje się poza tym reprezentowaniem i ochroną zawodu lekarza weterynarii oraz integrowaniem środowiska lekarsko-weterynaryjnego. Prezentuje także stanowiska w sprawach stanu zdrowotności zwierząt, weterynaryjnej ochrony zdrowia publicznego i środowiska oraz polityki państwa w wymienionym zakresie. Zadaniem samorządu lekarsko-weterynaryjnego są również: współpraca z towarzystwami naukowymi, szkołami wyższymi i krajowymi oraz międzynarodowymi jednostkami badawczo-rozwojowymi; prowadzenie instytucji samopomocowych i innych form pomocy materialnej dla lekarzy weterynarii i ich rodzin; zarządzanie majątkiem i działalnością gospodarczą izb lekarsko-weterynaryjnych. Omawiany samorząd wydaje ponadto opinie i wnioskuje w sprawach kształcenia lekarzy weterynarii i personelu pomocniczego, organizowania badań w zakresie weterynaryjnej ochrony zdrowia publicznego i wykonywania zawodu lekarza weterynarii. Ważny jest także fakt powierzenia w drodze ustawy izbom lekarsko-weterynaryjnym funkcji sprawowania sądownictwa zawodowego w kwestii odpowiedzialności zawodowej lekarzy weterynarii i sądownictwa polubownego. Obszerny katalog zadań izby lekarsko-weterynaryjnej wynikający z ustawy korporacyjnej zakłada też współdziałanie

z organami administracji rządowej, jednostkami samorządu terytorialnego, samorządami zawodowymi, związkami zawodowymi, a ponadto z organizacjami społecznymi w zakresie profilaktyki i leczenia weterynaryjnego, poprawy warunków hodowli i warunków sanitarnych wsi. Samorząd zawodowy lekarzy weterynarii uchwalił w roku 2008 nowy Kodeks Etyki Lekarza Weterynarii (Uchwała nr 3/2008/VII Nadzwyczajnego VII Krajowego Zjazdu Lekarzy Weterynarii z dnia 26 stycznia 2008 r.), zastępując obowiązujący od 2001 r. Kodeks Etyki i Deontologii Weterynaryjnej (20).

Jeśli chodzi o sam wpis do rejestru członków izby lekarsko-weterynaryjnej, to słusznie podkreśla się, że przyczynia się także do wiarygodności i zaufania obywateli korzystających z takich usług. Sama zaś obowiązkowa przynależność do samorządu zawodowego lekarzy weterynarii nie powinna naruszać wolności wykonywania ich zawodu ani też ograniczać podejmowania działalności gospodarczej. Do rejestru lekarzy weterynarii może zostać wpisany lekarz spełniający łącznie dwa warunki: musi posiadać prawo wykonywania zawodu lekarza weterynarii i ma zamiar wykonywania zawodu na obszarze działania izby. Jeśli zdarzy się tak, że lekarz weterynarii wykonuje swój zawód na obszarze działania dwu czy więcej okręgowych izb lekarsko-weterynaryjnych, to on sam decyduje, do której izby chce być wpisany. Z kolei lekarz weterynarii posiadający prawo wykonywania zawodu, ale niewykonyjący tego zawodu, może być wpisany do rejestru członków izby, jeśli złoży taki wniosek (21).

Lekarz weterynarii to – jak wynika z powyższych rozważań – zawód zaufania publicznego. Stąd od kontaktu z klientem oraz tego, jak świadczone są usługi weterynaryjne, zależy, czy da się zbudować zaufanie właściciela zwierzęcia. Bez wątpienia autorytet lekarza weterynarii ma duży wpływ na sukces leczenia. Relacja z klientem opiera się o cztery zasady: uprzejmość, dostępność, umiejętność słuchania i kompetencje. Najistotniejszą cechą dotyczącą komunikacji z innymi, wpływającą też z idei zawodu lekarza weterynarii, jest empatia. Jest to umiejętność doświadczenia stanów innych osób i zwierząt, wczuwania się i uświadamiania sobie własnych uczuć. Jest to zatem postawa nastawiona na pomaganie innym. Na komunikację i umiejętność wzbudzania autorytetu ma też duży wpływ typ osobowości. Na każdym etapie komunikacji z opiekunem zwierzęcia ważne jest to, aby zaufanie było obustronne, tzn. właściciel ufa lekarzowi, a lekarz właścicielowi. Tylko budowana w taki sposób relacja może mieć pozytywny wpływ na sukces leczenia zwierząt (22).

Do zawodu zaufania publicznego rozumianego w sposób określony w powyższych rozważaniach niewątpliwie należy zawód lekarza weterynarii. Jest to bowiem zawód wymagający wyższego wykształcenia, ma określoną tradycję w zakresie etyki zawodowej. Posiada też zdolność do integracji zawodowej, jak się wskazuje co najmniej od początku XX wieku. Ma poza tym dostęp do informacji osobistych i prywatnych klientów, którzy korzystają z usług lekarzy weterynarii. Usługi te mają

doniosłe znaczenie społeczne, są istotne dla zdrowia zwierząt, ale też są ważne ze względu na interes ekonomiczny posiadaczy zwierząt i publiczny. Mają też – pośrednio – wpływ na poziom zdrowia publicznego. Wydzielenie omawianych usług weterynaryjnych ze struktur państwowej służby weterynaryjnej z dniem 1 stycznia 1991 r. miało wpływ nie do przecenienia na ukształtowanie samorządu zawodowego lekarzy weterynarii. Uznano w uzasadnieniu decyzji o wydzieleniu tych usług, że dotychczasowa organizacja jest hamulcem w kwestii swobody podejmowania praktyki lekarsko-weterynaryjnej w zakresie leczenia zwierząt na własny rachunek. Ogranicza poza tym proces odchodzenia od dotowania z budżetu państwa zakładów leczniczych dla zwierząt. Państwową służbę weterynaryjną przekształcono w 1997 r. w Inspekcję Weterynaryjną. Dodać należy, że ustawa z 1990 r. nie rozgranicza świadczenia usług weterynaryjnych od wykonywania zawodu w warunkach służby publicznej i zobowiązuje wszystkich lekarzy weterynarii do członkostwa w samorządzie zawodowym na tych samych, jednakowych zasadach, bez uzależnienia od sposobu, formy i zakresu wykonywania zawodu. Jest to kwestia wzbudzająca wiele kontrowersji i nieporozumień (23).

Powtórzyć więc należy, że skoro ustawa z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych spełnia kryteria wymagane postanowieniem art. 17 Konstytucji RP, to należy przyjąć, że także zawód lekarza weterynarii jest zawodem zaufania publicznego.

Piśmiennictwo

- Purc-Kurowicka K., Jurgilewicz B.: Etyka prawnicza w Polsce w XXI wieku. *Acta Iuridica Resoviensia* 2021, nr 2 (33), 124.
- Wojtczak K.: Reglamentacja form wykonywania zawodów zaufania publicznego w rozwiązaniach prawa polskiego i państw Unii Europejskiej. W: Legat S., Lipińska M. (opracowanie): *Zawody zaufania publicznego a interes publiczny – korporacyjna reglamentacja versus wolność wykonywania zawodu*, Materiały z konferencji zorganizowanej przez Komisję Polityki Społecznej i Zdrowia Senatu RP przy współudziale Ministra Pracy i Polityki Społecznej pod patronatem Marszałka Senatu RP Longina Pastusiaka, 8 kwietnia 2002 r., Dział Wydawniczy Kancelarii Senatu, Warszawa 2002, s. 40–41. Zob. też: Kidyba A., *Radca prawny: zawód wolny, regulowany czy przedsiębiorca? Radca Prawny* 2014, nr 1, 11.
- Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483 ze zm.).
- Trubalski A.: Samorządy zawodów zaufania publicznego na przykładzie samorządu radców prawnych. *Perspektywa konstytucyjno-prawna. Studia Iuridica Lubliniensia* 2014, 21, 223–224.
- Kulesza M.: Pojęcie zawodu zaufania publicznego. W: Legat S., Lipińska M. (opracowanie): *Zawody zaufania publicznego a interes publiczny – korporacyjna reglamentacja versus wolność wykonywania zawodu*. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Komisję Polityki Społecznej i Zdrowia Senatu RP przy współudziale Ministra Pracy i Polityki Społecznej pod patronatem Marszałka Senatu RP Longina Pastusiaka, 8 kwietnia 2002 r., Dział Wydawniczy Kancelarii Senatu, Warszawa 2002, 25.
- Kruk E.: Dziennikarz jako zawód zaufania publicznego. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin* 2017, vol. LXIV, 2, 132.
- Skuczynski P.: *Etyka adwokatów i radców prawnych*. Wydawnictwo CH Beck, Biblioteka Etyki Prawniczej, Warszawa 2016, 33–35.
- Stankiewicz R.: O istocie zawodu radcy prawnego. *Acta Universitatis Wratislaviensis No 3996, Przegląd Prawa i Administracji* 2020, 267. Zob. też: Scheffler T., W: Scheffler T. (red.): *Ustawa o radcach prawnych. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2018, 642–643.
- Wyrok TK z 24 kwietnia 2015 r., K 19/4, OTK-A 2015, Nr 3, poz. 32.
- Skuczynski P.: *Etyka adwokatów i radców prawnych*. Wydawnictwo CH Beck, Biblioteka Etyki Prawniczej, Warszawa 2016, 35–36.

- Smazł J.: Definiowanie pojęcia „zawód zaufania publicznego”. *Studia Prawnicze* 2012, nr 3, s. 123.
- Wojna M.: *Zawody zaufania publicznego – czym właściwie są?* <https://students.pl/artykuly/zawod-zaufania-publicznego/> dostęp: 10.11.2021.
- Trubalski A.: Samorządy zawodów zaufania publicznego na przykładzie samorządu radców prawnych. *Perspektywa konstytucyjno-prawna. Studia Iuridica Lubliniensia* 2014, nr 21, 232.
- Wojtczak K.: Reglamentacja form wykonywania zawodów zaufania publicznego w rozwiązaniach prawa polskiego i państw Unii Europejskiej. W: Legat S., Lipińska M. (opracowanie): *Zawody zaufania publicznego a interes publiczny – korporacyjna reglamentacja versus wolność wykonywania zawodu*. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Komisję Polityki Społecznej i Zdrowia Senatu RP przy współudziale Ministra Pracy i Polityki Społecznej pod patronatem Marszałka Senatu RP Longina Pastusiaka, 8 kwietnia 2002 r., Dział Wydawniczy Kancelarii Senatu, Warszawa 2002, 40, 157.
- Krasnowolski A.: *Zawody zaufania publicznego, zawody regulowane oraz wolne zawody. Geneza, funkcjonowanie i aktualne problemy*. Kancelaria Senatu. Biuro Analiz i Dokumentacji. Opracowania tematyczne OT-625, Listopad, Warszawa 2013, 14.
- Smazł J.: Relacja pojęć „wolny zawód” i „zawód zaufania publicznego”, o którym mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Cz. II. *Przebieg Prawa Konstytucyjnego* 2021, nr 1 (59), 167–168.
- Opinia społeczna na temat zawodów zaufania publicznego. Komunikat z badań, Centrum Badań Opinii Społecznej BS/73/2004, Warszawa, kwiecień 2004.
- Ustawa z dnia 14 lutego 1991r. *Prawo o notariacie* (tj. Dz.U. z 2020, poz. 1192).
- Jakubowski T.: *Zawód lekarza weterynarii zawodem zaufania publicznego*, https://www.vetpol.org.pl/dmdocuments/2008_09_Zawod_zaufania_publicznego.pdf, dostęp: 30.07.2022.
- Listos P., Panasiuk-Flak K.: *Lekarz weterynarii jako zawód zaufania publicznego*, <https://vetkompleksowo.pl/kategorie-tematyczne/lekarz-weterynarii-jako-zawod-zaufania-publicznego>, dostęp: 10.07.2022.
- Słowińska A.: *Obojętność do samorządu zawodowego lekarzy weterynarii*, <https://magwet.pl/33932,obowiazkowa-przy-naleznosc-do-samorzadu-zawodowego-lekarzy-weterynarii>, dostęp: 13.07.2022.
- Autorytet i zaufanie do lekarza weterynarii*, <https://vetnolimits.com/2019/01/21/autorytet-i-zaufanie-do-lekarza-weterynarii/>, dostęp: 11.07.2022.
- Malinowska T.: *Zawód lekarza weterynarii – zawód wolny, regulowany czy zaufania publicznego?* *Życie Wet.* 2019, 94, 734–736.

Dr hab. prof. UWr Joanna Helios,
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego,
e-mail: joanna.helios@uwr.edu.pl